

sebe poudarjati, da tako početje gotovo koristi ugledu šole!

Kar nas je združenih v „Zavezi“, moramo drug od drugega zahtevati, da smo značajni ljudje! Polovičarjev, strahopetcev in vohunov ne rabimo, mi rabimo celih, odločnih in pogumnih mož! Mi ne maramo ljudi, ki kriče vedno in vedno: katoliški, katoliška, katoliško! To je zloraba, to je hinavščina! Mi hočemo čistih značajev in poštenih dejanj, ki ustvarjajo, a ki ne razdirajo. Če mi vedno kričiš, da si katoliški, ti tega gotovo ne verjamem, sodim te po tvojih dejanjih! A če ruješ proti temu, kar je dobrega, če ne ceniš zakona, ki je sankcioniran in katerega plodovi se kot nebeška mana sipljejo na naše ljudstvo, potem je tvoje katoličanstvo samo na jeziku, a tvoje srce je kot vrt, ki so ga zamedli plazovi mrzlega snega!

Učitelji kot enoletni prostovoljci.

Učiteljstvu se kaj rado predbaciva, posebno v političnem boju, da nismo akademično izobraženi, da smo navadni kričači, ki smo vsled svojih sijajnih uspehov morali zapustiti gimnazij ali pa realko ter se posvetiti učiteljskemu stanu itd. Da so pa to le oni vsakdanji kričači, ki s svojim pouličnem kričanjem hočejo dospeti na višjo stopinjo politične lestve, ni treba posebe poudarjati. Da pa smatrajo resni krogi učitelja, ki je dovršil z dobrim uspehom učiteljske t. j., da ima učiteljsko zrelostno izpričevalo isto veljavo, kakor recimo gimnazijsko ali realsko, ravno tako sposobnega za vsako delo — izvzete so tu le študije na univerzah, a tudi tu že poka led, vzgled bodi univerza v Jeni na Nemškem, seveda to pa iz jako tehtnih vzrokov, in ti so, ker bi potem šole po deželah samovale in to bi bilo izvestnim krogom pač po volji — kakor gimnazijskega ali pa realčnega abiturienta.

Strogi vojaški krogi so to izprevideli že pred dobrimi desetimi leti, zakaj izdali so postavo, na podlagi katere imajo učiteljsniki ravno tako pristop do enoletnega vojaškega službovanja kakor abiturijenti gimnazija ali realke.

so spoznavali v svoji ponižnosti večjimi grešniki. Le nekako nezaupljivi so bili drug do drugega — separatisti so bili — po geslu: sam delal, sam pil.

Separatisti ostali so tudi še dandanes, če se jim polvoljno godi, ob času potrebe pa se zatekajo kaj radi k sosedu iskat pomoči.

Niso pa ostali enaki glede vere. Del Barjanov vtepel si je v glavo, da je pristnejši mohamedovec isti, ki se sklicuje vsak hip na koran, četudi zahaja izjemoma v sosedov dimnik po prekajene klobase, kakor pa tisti, ki nima v ustih Alahovega imena, pa skuša preživljati sebe in svojo družino s krompirjem, ki ga je pridelal na lastnem zemljišču.

Mehki so Barjani tudi dandanes še v toliko, da ob času volitev svojih odposlancev v divan niso pretrdi ob zapeljivih besedah in ponudbah te ali one stranke. Njihovo srce se da omehčati ter dobi njih razum odločno prepričanje istega, ki mu ponuja več — bodisi vina ali žganja.

Dà, žganje! — To je tudi Barjana senčna stran — četudi revež drugače ne more! S čim naj si pa vendar žejo gasi?

In oni isti učiteljski prijatelji(?) naj blagovolijo enkrat povprašati na pristojnem mestu, kedo je priljubljenejši pri višjih vojaških interesentih kot častnik, ali učiteljski ali gimnazijski oziroma realčni abiturijent, dobili bodo odgovor, da ga ne bodo veseli.

Toda žal, da se te tako težko pribojevane dobrote ne poslužujejo učiteljsniki v isti meri, kakor bi se jo morali — z ozirom na naš ugled — in kakor bi si jo lahko. Seveda kot uzrok temu navajajo se najčešče pač ti-le razlogi: 1., da enoletniki rabijo celo leto za vojaštvo (nevštevši poznejših vaj), med tem ko navadni rezervisti rabijo le v vsem skupaj 14 do 24 tednov; 2., da je enoletnik, ako ne prebije povoljno častniške preskušnje, primoran potem služiti še eno leto; kot učitelj-vojak pa vživa dobroto, služiti 13 oziroma 24 dnij; 4., da se leto, ki se služi kot enoletnik, ne upošteva pri učit. službi; 5., da je biti učitelj-vojak veliko prijetneje kakor enoletnik, ker učitelja-vojaka pri vajah uvrste navadno k takoimenovani učiteljski kompaniji, kjer se prav dobro imajo, in 6., da se večina učiteljsnikov prestraši financijske strani enoletnikov.

Ti pomisleki so pa prav ničevi in iz „drena“, pa iz sto let suhega, izviti, kar je pač lahko dokazati.

Akoravno mora enoletni prostovolec služiti eno leto, vendar naj to ne plaši nikogar, da bi radi tega zavrgaval ono dobroto, ono pravico, ki ga stavi na isto stopinjo inteligencije kakor jo vživata gimnazijski oziroma realčni abiturijent; in vendar je „krvava“ dolžnost vsakega učitelja, skrbeti za ugled svojega tako teptanega ugleda in s tem, da bi se vsi za vojaštvo sposobni učitelji posluževali te pravice, bi ugled učiteljstva hitro dosegel ono stopinjo, kakor jo uživa naprimer uradniški in to ne samo pri inteligenciji, še bolj pri priprostem kmetiškem ljudstvu, zakaj tu je vojaška suknja, posebno častniška — še iz starodavnih tradicij sem — v posebnem čislju. In ali bi ne bila še posebna čast, služiti cesarja kot kadet, oziroma častnik?

„Z vodo“ — pravite? — „Da z vodo“ — to se ložje reče, kakor stori, česar tudi sami ne verjamete in tega niti ne delate, ko vam nikdar vir studene, čiste vode ne usahne.

Sedaj pojte pa žejo gasit še-le z barjansko vodo. Povem vam, da se ta boljše jé, kot pije!

To vam je umazano žolta tekočina, v kateri vse gomezi tenkih vijugastih kačic in črnih miniaturnih krokodilčkov, da človeka že prej mrzlica stresa, kot pa pokusi to gosto pijačo.

Vrhutega je Barjan ustvarjen prav tako kot drugi ljudje, ki tudi ne ljubijo vode posebno.

Vina piti Barjan tudi ne more, ker vidi le v svetih časih v rokah okrogel denar — in tako se ti maje možiček ob nedeljah v mesto z grošem v žepu — domu pa z žganjem v glavi.

Pot do mesta je dolga, v cerkvi tudi ne opravi kar mimogrede, kot delate to vi Ljubljančanje — je-li čuda, da zahteva njegovo telo tudi kakega pokrepčila?

(Dalje.)

Dalje se tudi ni treba strašiti skušnje, zakaj količkaj pridni in agilni učiteljski bode prestal z lahkoto to preskušnjo, seveda velja tu pravilo: učiti se! Vpoštevati se mora tudi to, da mora priprost vojak-učitelj dovršiti tako imenovano „rekrućen abrichtengo“ najčešče v 2 letih in koliko učiteljev je uvrščenih k dežel. brambovcem, ki morajo potem služiti mesto 13 pa 28 dni, a kot rezerviste se jih vtakne velikokrat v oni oddelek, ki obstoja največ iz raznih pastirjev, hlapcev ali pa rokodelcev, kojim pa načeluje potem tudi kak, te študije dovršivši korporal. In da se učitelj-vojak more posebno dobro počutiti v takej „kompanija belli“ pa ni treba zabilježiti.

Kar se pa slednjič financijelnega vprašanja tiče, je pa to prava „bagatela“. Ako zamore reven gimnazijec, oziroma realec — ki je isto tako reven kakor večina učiteljskih, postati enoletni prostovoljec na državne stroške, zakaj bi pa učiteljski tu delali izjemo. Ne, tako „visoki“ pa ne smemo biti!

In slednjič je treba tu vpoštevati glavno zadačo, glavno vprašanje. Učitelju kot enoletnemu prostovoljcu je po dovršeni častniški preskušnji odprt cel svet, ni se mu potem treba boriti za svoj vsakdanji „suhi kruhek“, moledovati od Poncija do Pilatuža za zvišanje dninarske plače, ne! Ko bi vsi učitelji-vojaki dosegli to častno mesto, bi nas pač merodajni faktorji ne odganjali od polnih skled liki garjeve pse, temveč hitro bi nam spolnili naše zahteve — vsaj vidimo, kako radovoljno kimajo in pritrkavajo naši poslanci, državni kakor tudi deželni, pa brez izjeme — vojaškemu ministru, kadar zahteva nekaj milijončkov za svoje „zveste otročiče“.

In na ta način se reši najkrajšim potom tako zapletena vrzel učiteljskega socijalnega vprašanja — o gmotnem položaju.

Učiteljski, vpoštevajte te vrstice!

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Pravice v materjelnih zadevah.

O preseljevanji učiteljev v druge dežele.

V tej zadevi velja sledeče: Ako dobi učitelj službo v drugi deželi, šteta so mu zastran kvinkvenij in pokojnine vsa leta tudi v novi deželi. Tudi mu štejejo glede petletnic tista leta, katera je služil v stari deželi kot podučitelj. Odkar velja reciprociteta (vzajemnost) med deželami, n. pr. na Kranjskem od 18. listopada 1880 dalje, ni treba učitelju v pokojninski zaklad plačevati doneskov od onih svot, za katere jih je odrajal že v prejšnji deželi.

Preseljevati se iz dežele v deželo je pa učiteljem mogoče v smislu min. razpisa z dne 10. vel. srpana 1874 samo dvakrat v letu, in sicer konec svečna in konec vel. srpana, ako so bili došli dotični dekreti že osem tednov prej na okrajni šolski svet v stari deželi.

Službo-imenovalne takse.

Kdor dobi kakšno javno (cesarsko) službo, dolžan je plačati neke pristojbine, ki se ravna po visokosti službenih dohodkov. Te pristojbine so manjše, ako je

komu služba začasno podeljena, in večje, ako dobi stalno službo. Ako pa dobi kdo potem, ko je nekaj časa provizorično služil, stalno službo, plačati mora seveda večjo takso, toda pri tem se mu mora vštetiti tista pristojbina, katero je bil plačal pri začasnem nameščenju. Suplentom se ne sme nakladati teh taks, ker ne uživajo plač, marveč le nagrade. Tudi od vsakojakih drugih remuneracij se te pristojbine ne plačuje.

Te pristojbine se računajo na podstavi cesarske naredbi od 2. svečana 1850 in sicer po § 16 (tarifna pošta 40). Za začasno imenovanje je nižja taksa. Računi se po III. lestvici, in za podlago se vzame 3letni dohodek. N. pr. ko je učitelj začasno imenovan, ima 800 K plače; 3krat 800 = 2400 K. Od te svote je po III. lestvici taksa 15 K. Kedar je učitelj stalno imenovan, takrat se vzame za podlago 10 kratni letni dohodek (pa se všteje tudi opravilna doklada in vrednost stanovanja), tedaj od 1000 K je 10krat 1000 10.000 K. Ker je pa od svote 2400 K že plačana pristojbina, tedaj se plača samo od 7600 K, kar kaže po III. lastvici 50 K. Ako je učitelj prestavljen na službo z enakimi ali slabšimi dohodki, plača le 1 K pristojbine. Ali se pa preveč plačana pristojbina ne povrne? Preveč plačana ne, ampak če bi bila krivično plačana. Preveč plačana se pa pri prvi priliki vračuni. N. pr.: Učitelj je bil na enorazrednici začasno nastavljen in je imel 800 K plače, stanovanje (je 200 K) in 60 K opravilne doklade. Od te skupne svote 3180 K je plačal (namreč od 3krat 1060) 20 K. Zdaj pride začasno na večrazrednico in plača samo 1 K. Ko pa postane definitivni na tej šoli, plača od svojih 1000 K, t. j. od 10.000 K. Ker pa je od 3180 K že plačal, plača pristojbino le od 6820 K, namreč po III. lestvici 45 K.

Ako ne presega ta taksa 40 K, plačati se mora kar naenkrat. Izjema se utegne dovoliti, ako se vloži kolekovana (1 K) prošnja. Ako presega 40 K, razdeli se na 12 mesecev. Ko o teh davkih govorimo, naj povemo še, kako se plačuje

osebni dohodninski davek.

Do 1200 K letnih dohodkov ga ni;

od 1200 — 1250 K je	7 K 20 h
„ 1250 — 1300 „	8 „ — „
„ 1300 — 1350 „	8 „ 80 „
„ 1350 — 1400 „	9 „ 60 „
„ 1400 — 1500 „	10 „ 80 „
„ 1500 — 1600 „	12 „ — „
„ 1600 — 1700 „	13 „ 60 „
„ 1700 — 1800 „	15 „ 20 „
„ 1800 — 1900 „	16 „ 80 „
„ 1900 — 2000 „	18 „ 40 „
„ 2000 — 2200 „	20 „ — „
„ 2200 — 2400 „	24 „ — „
„ 2400 — 2600 „	28 „ — „
„ 2600 — 2800 „	32 „ — „
„ 2800 — 3000 „	36 „ — „

To se plačuje v dvanajstmesečnih obrokih, kar že davkarija od mesečne plače odračuna, počenši od 1. prosinca naprej. Kar je premalo izračunila, plača dotični potem, ko davčna komisija ta davek odmeri, pa naslednje mesece več. Če je davkarija preveč jemala, pa se mu povrne proti nekolekovani pobotnici. Od neučiteljskih dohodkov se plača pa posebej osebni dohodninski davek, kolikor ga je komisija odmerila.